

PRAVICA DO USTANAVLJANJA IN SVOBODA OPRAVLJANJA STORITEV

Svoboda ustanavljanja in svoboda opravljanja storitev zagotavljata mobilnost podjetij in poklicnih delavcev znotraj EU. Pričakovanja glede direktive o storitvah so visoka, saj je zelo pomembna za dokončno vzpostavitev notranjega trga. Najnovejše raziskave kažejo, da vrednost koristi, ki jih ustvarja zakonodaja, ki jo je Parlament sprejel na področju prostega pretoka storitev, vključno s poklicnimi kvalifikacijami in trgovino na drobno, letno znaša 236 milijard EUR. Te koristi se bodo po letu 2019 povečale na 284 milijard EUR letno.

PРАВNA PODLAGA

Člen 26 (notranji trg), členi 49 do 55 (ustanavljanje) ter 56 do 62 (storitve) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

CILJI

Samozaposleni in strokovnjaki ali pravne osebe iz člena 54 PDEU, ki pravno delujejo v eni od držav članic, lahko: (i) trajno in neprekinjeno opravljajo gospodarsko dejavnost v drugi državi članici (svoboda ustanavljanja: člen 49 PDEU), ali (ii) začasno ponujajo in opravljajo storitve v drugi državi članici, pri čemer ostajajo v državi izvora (svoboda opravljanja storitev: člen 56 PDEU). To pomeni odpravo diskriminacije na podlagi državljanstva in, če naj se ti svoboščini uporabljata učinkovito, tudi sprejetje ukrepov za njuno lažjo uresničevanje, vključno s harmonizacijo nacionalnih predpisov za dostop ali njihovo vzajemno priznavanje ([2.1.6.](#)).

DOSEŽKI

A. Liberalizacija v Pogodbi

1. „Temeljne svoboščine“

Pravica do ustanavljanja vključuje pravico do začetka in opravljanja dejavnosti kot samozaposlena oseba ter pravico do ustanovitve in vodenja podjetij kot trajne in neprekinjene dejavnosti pod enakimi pogoji, kot je glede ustanovitve opredeljeno v zakonodaji zadevne države članice za njene državljane.

Svoboda opravljanja storitev velja za vse storitve, ki se praviloma opravljajo za plačilo in niso urejene z določbami, ki se nanašajo na prost pretok blaga, kapitala in oseb. Ponudnik lahko, zato da zagotovi storitev, svojo dejavnost začasno izvaja v državi

članici, v kateri se ta storitev opravlja, pod enakimi pogoji, kot jih ta država predpisuje svojim državljanom.

2. Izjeme

PDEU iz pravice do ustanavljanja in opravljanja storitev izvzema dejavnosti, povezane z izvajanjem javne oblasti (člen 51 PDEU). Ta izjema pa je omejena z ožjo razlago: izvzete so lahko le tiste posebne dejavnosti in vloge, ki pomenijo izvajanje oblasti; celoten poklic pa je mogoče izvzeti le, če je v celoti namenjen izvajanju uradne oblasti oziroma je temu namenjeni del neločljivo povezan z ostalim delom poklica. Izjeme državam članicam omogočajo, da izvzamejo proizvodnjo vojaških sredstev ali trgovino z njimi (člen 346(1)(b) PDEU) ter ohranijo uporabo pravil za tiste, ki niso njihovi državljani, na področju javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja (člen 52(1)).

B. Direktiva o storitvah – dokončnemu oblikovanju notranjega trga naproti

Direktiva o storitvah ([Direktiva 2006/123/ES](#) o storitvah na notranjem trgu) krepi svobodo opravljanja storitev znotraj EU, izvajati pa jo je bilo treba začeti do 28. decembra 2009. Ta direktiva je bistvenega pomena za dokončno oblikovanje notranjega trga, saj ima ogromen potencial v smislu koristi za potrošnike ter mala in srednja podjetja. Cilj je znotraj EU oblikovati odprt enoten trg za storitve, hkrati pa zagotoviti kakovost storitev, ki se nudijo potrošnikom. Na podlagi popolnega izvajanja direktive o storitvah bi se lahko trgovina s komercialnimi storitvami povečala za 45 % in tuje neposredne naložbe za 25 %, s čimer bi se dosegla 0,5–1,5-odstotna rast BDP^[1]. Direktiva prispeva k upravni in regulativni poenostavitvi in posodobitvi, kar naj bi dosegli s pregledi obstoječe zakonodaje ter s sprejetjem in spremembami ustrezne zakonodaje, pa tudi z dolgoročnimi projekti – vzpostavitev enotnih kontaktnih točk ter zagotavljanjem upravnega sodelovanja. Izvajanje direktive se je v vrsti držav članic začelo z veliko zamudo glede na prvotni rok. Za uspešno izvajanje te direktive je potrebna trajna politična zavezanost ter široka podpora na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

VLOGA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Evropski parlament je bistveno pripomogel k liberalizaciji dejavnosti samozaposlenih oseb. Zagotovil je natančno razmejitev dejavnosti, ki so lahko namenjene državljanom (na primer tiste, ki so povezane z izvajanjem javne oblasti). Omeniti je treba tudi postopek, ki ga je Parlament na Sodišču sprožil proti Svetu, ker ta ni ukrepal v zvezi s prometno politiko. V tej zadevi, sproženi januarja 1983, je Sodišče [v zadevi št. 13/83 z dne 22. maja 1985](#) obsodilo Svet, ker ni zagotovil prostega opravljanja mednarodnih prevoznih storitev ali določil pogojev, pod katerimi bi lahko prevozniki, ki nimajo sedeža v državi članici, v njej opravljali prevozne storitve. Tu je šlo za kršitev Pogodbe, zato je moral Svet sprejeti potrebno zakonodajo. Z uvedbo postopka soodločanja, kot je opredeljen v Maastrichtski pogodbi, in sedaj z rednim zakonodajnim postopkom, ki ga je nasledil, se je vloga Parlamenta za večino vidikov svobode ustanavljanja in opravljanja storitev povečala.

[1] [Sporočilo Komisije „Evropa 2020](#).

Parlament je imel pomembno vlogo tudi pri sprejetju direktive o storitvah, sedaj pa pozorno spremlja njeno izvajanje. Prav tako pritiska na države članice, naj izpolnijo svoje obveznosti iz direktive in zagotovijo njeno ustrezno izvajanje. Parlament je 15. februarja 2011 sprejel [resolucijo o izvajanju direktive o storitvah](#)^[2], 25. oktobra 2011 pa [resolucijo o postopku medsebojnega ocenjevanja direktive o storitvah](#)^[3]. Po sporočilu Komisije z dne 8. junija 2012 o izvajanju direktive o storitvah je Odbor za notranji trg in varstvo potrošnikov Evropskega parlamenta pripravil poročilo o notranjem trgu storitev: sedanje stanje in nadaljnje ukrepanje, ki je bilo 11. septembra 2013^[4] sprejeto na plenarnem zasedanju.

Poleg tega je Evropski parlament 7. februarja 2013 sprejel resolucijo s priporočili Komisiji o upravljanju enotnega trga^[5], v kateri je poudaril pomen storitvenega sektorja kot ključnega področja za rast, temeljne značilnosti svobode opravljanja storitev ter prednosti polnega izvajanja direktive o storitvah.

Dejavnosti Parlamenta so bile v prvi vrsti osredotočene na zakonodajne predloge v zvezi s telekomunikacijskimi storitvami, kot sta uredba o elektronski identifikaciji in skrbniških storitvah za elektronske transakcije na notranjem trgu ([Uredba \(EU\) št. 910/2014](#)) in uredba o ukrepih za evropski enotni trg elektronskih komunikacij in doseganje „povezane celine“. Dejansko je predlog Komisije (COM(2013)0627) privedel do sprejetja [Uredbe \(EU\) 2015/2120](#) z dne 25. novembra 2015 o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta (sprememba Direktive 2002/22/ES o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami). Prav tako je privedel do [Uredbe \(EU\) št. 531/2012](#) z dne 13. junija 2012 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji. Parlament obravnava finančne storitve s področja dostopa do osnovnih bančnih storitev^[6], potrošniške in hipotekarne kredite ([Direktiva 2014/17/EU](#)) ter paketna potovanja in pomoč pri organizaciji potovanja^[7]. Z [direktivo o hipotekarnih kreditih \(2014/17/EU\)](#) bodo potrošniki bolje zaščiteni, saj bodo z njo uvedene minimalne regulativne zahteve, ki jih morajo države članice izpolniti za zaščito posameznikov s kreditno pogodbo za stanovanjsko nepremičnino, zagotovila pa bo tudi, da bodo potrošniki obveščeni in finančno sposobni plačevati svoje hipotekarno posojilo. Poleg tega je namen [direktive o bolje reguliranih in preglednih finančnih trgih \(2014/65/EU\)](#) zagotoviti regulacijo in preglednost finančnih trgov na ravni EU. Parlament je vključen tudi v oblikovanje zakonodaje o inovativnih storitvah, kot je avtomobilski sistem za reševanje eCall^[8], ter v preverjanje izvajanja [direktive o univerzalni storitvi](#) in številki za klic v sili 112^[9]. Dne 28. aprila 2015 je izglasoval, da bo tehnologija eCall po aprilu 2018 v vseh novih vozilih obvezna.

Najnovejše raziskave kažejo, da vrednost koristi, ki jih ustvarja zakonodaja, ki jo je Parlament sprejel na področju prostega pretoka storitev, vključno s poklicnimi

[2] [Direktiva 2006/123/ES](#).

[3] [UL C 131 E, 8.5.2013, str. 46](#).

[4] [UL C 93, 9.3.2016, str. 84](#).

[5] [UL C 24, 22.1.2016, str. 75](#).

[6] [UL C 349 E, 29.11.2013, str. 74](#).

[7] [UL C 378, 9.11.2017, str. 610](#).

[8] [UL C 285, 29.8.2017, str. 568](#).

[9] [UL C 33 E, 5.2.2013, str. 1](#).

kvalifikacijami in trgovino na drobno, letno znaša 236 milijard EUR. Te koristi se bodo po letu 2019 povečale na 284 milijard EUR letno na področju, ki ga pokriva direktiva o storitvah, 80 milijard EUR letno na področju strokovnih storitev in 20 milijard EUR letno na področju storitev, povezanih z javnimi naročili^[10].

Več podrobnejših informacij najdete v študiji, ki je bila pripravljena za odbor IMCO in nosi naslov „[EU Mapping: Overview of IMCO related legislation](#)“ (Kartiranje EU: pregled zakonodaje, povezane z odborom IMCO).

Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff / Andreea Dobrita
04/2019

[10]Študija z naslovom Contribution to Growth: The Single Market for Services. Delivering Economic Benefits for Citizens and Businesses (2019), (Študija o prispevku k rasti: enotni trg za storitve – zagotavljanje gospodarskih koristi za državljane in podjetja), ki ga je za odbor IMCO pripravil tematski sektor A.

